

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

27. března 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Listina základních práv Evropské unie — Článek 47 — Právo na účinnou žalobu — Soudní poplatky v případě podání odvolání v oblasti sociálního práva — Provádění unijního práva — Neexistence — Působnost unijního práva — Nedostatek pravomoci Soudního dvora“

Ve věci C-265/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (Španělsko) ze dne 3. května 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 15. května 2013, v řízení

Emiliano Torralbo Marcos

proti

Korota SA,

Fondo de Garantía Salarial,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, K. Lenaerts (zpravodaj), místopředseda Soudního dvora, J. L. da Cruz Vilaça, J.-C. Bonichot a A. Arabadžev, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za španělskou vládu S. Centeno Huerta, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi I. Martínez del Peral a H. Krämerem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: španělština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi E. Torralbem Marcosem, na straně jedné, a společností Korota SA (dále jen „Korota“) a Fondo de Garantía Salarial (záruční mzdový fond, dále jen „Fogasa“), na straně druhé, ve věci zaplacení náhrady dlužné E. Torralbovi Marcosovi v důsledku jeho propuštění společností Korota, v úpadku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. L 283, s. 36) v čl. 1 odst. 1 stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na pohledávky zaměstnanců vznikající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, kteří se nacházejí v platební neschopnosti ve smyslu čl. 2 odst. 1.“

- 4 Článek 2 odst. 1 této směrnice zní takto:

„Pro účely této směrnice je zaměstnavatel považován za platebně neschopného, pokud bylo na základě platební neschopnosti zaměstnavatele požádáno o zahájení kolektivního řízení podle příslušných právních a správních předpisů členského státu, jehož součástí je částečné nebo úplné zabavení aktiv zaměstnavatele a jmenování likvidátora nebo osoby s podobnou funkcí, pokud orgán, který je příslušný na základě zmíněných právních a správních předpisů:

- a) buď rozhodl o zahájení řízení;
- b) nebo konstatoval konečné zavření podniku nebo provozovny zaměstnavatele a nedostatek volných aktiv opravňujících k zahájení řízení.“

- 5 Článek 3 první pododstavec uvedené směrnice zní takto:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby záruční instituce zajišťovaly, s výhradou článku 4, úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců, které vyplývají z pracovních smluv nebo z pracovních poměrů, včetně, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, odstupného při skončení pracovního poměru.“

Španělské právo

- 6 Článek 2 zákona 1/1996 o bezplatné právní pomoci (Ley 1/1996 de asistencia jurídica gratuita) ze dne 10. ledna 1996 (BOE č. 11 ze dne 12. ledna 1996, s. 793, dále jen „ley 1/1996“), nadepsaný „Osobní působnost“, stanoví:

„Za podmínek a v mezích tohoto zákona a příslušných mezinárodních smluv a úmluv uzavřených Španělským královstvím mají právo na bezplatnou právní pomoc:

[...]

d) v sociálněprávních věcech také pracovníci a účastníci systému sociálního zabezpečení, a to jak pro účely obhajoby před soudem, tak pro účely zahajování řízení za účelem zajištění účinnosti práv stanovených pracovním právem v rámci konkurzních řízení.“

7 Článek 6 ley 1/1996, nadepsaný „Věcný obsah práva“, zní následovně:

„Právo na bezplatnou právní pomoc zahrnuje následující úkony:

[...]

5. Osvobození od soudních poplatků a od povinnosti složit peněžní jistotu požadovanou pro podání opravného prostředku.“

8 Pod názvem „Rozsah uplatnění poplatku za výkon soudní moci v občanskoprávních, sporných správních a sociálních věcech“ článek 1 zákona 10/2012 ze dne 20. listopadu 2012, kterým se upravují některé poplatky v oblasti soudní správy a Národního ústavu pro toxikologii a forenzní vědu (Ley 10/2012 por la que se regulan determinadas tasas en el ámbito de la Administración de Justicia y del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses, BOE č. 280, ze dne 21. listopadu 2012, s. 80820, dále jen „ley 10/2012“), stanoví:

„Poplatek za výkon soudní moci v občanskoprávních, sporných správních a sociálních věcech je poplatkem státu a je vymahatelný ve stejné výši na celém státním území, a to v případech stanovených tímto zákonem. [...]“

9 Článek 2 tohoto zákona, nadepsaný „Plnění podléhající poplatku“, zní následovně:

„Zpoplatňován je výkon soudní moci, na jehož počátku stojí následující procesní úkony:

[...]

f) podání opravného prostředku ‚suplicación‘ nebo kasačního opravného prostředku k soudu pro sociální věci.“

10 Článek 3 uvedeného zákona, nadepsaný „Plátcí poplatku“, v odstavci 1 stanoví:

„Plátcem poplatku je osoba, která dá podnět k výkonu soudní moci a učiní zpoplatňovaný úkon.“

11 Článek 4 odst. 2 a 3 téhož zákona, který se zabývá osvobozením od poplatku, zní takto:

„2. Následující osoby jsou v každém případě osvobozeny od úhrady poplatku:

a) osoby, jimž bylo přiznáno právo na bezplatnou právní pomoc, pokud prokáží, že splňují příslušné podmínky stanovené v právních předpisech, jimiž se řídí tato oblast.

[...]

3. U soudu pro sociální věci jsou zaměstnané osoby a osoby samostatně výdělečně činné osvobozeny od úhrady 60 % částky poplatku, který se hradí při podání opravných prostředků ‚suplicación‘ a kasačních opravných prostředků.“

12 Článek 5 odst. 3 ley 10/2012, věnovaný úhradě poplatku, stanoví:

„U soudu pro sociální věci je poplatek hrazen v okamžiku podání opravného prostředku ‚suplicación‘ nebo kasačního opravného prostředku.“

- 13 Základ poplatku je vymezen v článku 6 tohoto zákona. Článek 7 tohoto zákona, jenž se týká určení výše poplatku, stanoví tuto částku v zásadě ve výši 500 eur za podání opravného prostředku ‚suplicación‘ u soudu pro sociální věci. K této částce se připočítá částka odpovídající 0,1 % částky základu poplatku, maximálně však do výše 2 000 eur, je-li plátcem poplatku fyzická osoba. Článek 8 uvedeného zákona je věnován mechanismu „vyúčtování“ a platbě poplatku.

Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

- 14 Společnost Korota je ode dne 16. června 2008 v úpadku.
- 15 Dne 16. června 2010 Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona (obchodní soud č. 4 v Barceloně) vydal rozsudek, v jehož výroku se uvádí:

„Reorganizační plán, který dne 9. dubna 2010 navrhla společnost Korota a který věřitelé přijali, se schvaluje; Korota je povinna informovat tento soud o postupu plnění uvedené dohody každých šest měsíců. Insolvenční správce bude odvolán v den vydání tohoto rozsudku.“

- 16 Dohoda o urovnání sporu mezi E. Torralbem Marcosem a společností Korota, schválená dne 25. června 2012 kanceláří předkládajícího soudu (dále jen „dohoda o urovnání sporu“), uvádí:

„1. [Korota] potvrzuje důvody výpovědi a výhradně pro účely urovnání sporu uznává, že výpověď byla dána neoprávněně. Navrhuje zaplacení částky 14 090 eur z titulu odstupného a dále částky 992,66 eur z titulu kompenzace okamžité výpovědi a částky 6 563 EUR z titulu čistých částek vymáhaných v tomto sporu.

2. [Emiliano Torralbo Marcos] tyto částky přijímá a oba účastníci řízení souhlasí s tím, že pracovní poměr, který mezi nimi existoval, je považován za rozvázaný s účinností ke dni 27. února 2012.

[...]“

- 17 Emiliano Torralbo Marcos podal u předkládajícího soudu dne 3. října 2012 návrh na výkon rozhodnutí, jehož předmětem je dohoda o urovnání sporu, z důvodu, že Korota své závazky nesplnila.
- 18 Usnesením ze dne 13. listopadu 2012 předkládající soud nařídil výkon rozhodnutí, jehož předmětem je dohoda o urovnání sporu, k tíži společnosti Korota. Téhož dne byl však výkon rozhodnutí přerušen z důvodu, že v případě společnosti Korota byl schválen reorganizační plán a před jeho schválením nebyl zajištěn žádný majetek.
- 19 Rozhodnutím kanceláře předkládajícího soudu z téhož dne bylo E. Torralbo Marcosovi sděleno, že se může obrátit na příslušný Juzgado de lo Mercantil a uplatnit své nároky vůči společnosti Korota.
- 20 Emiliano Torralbo Marcos podal proti tomuto usnesení opravný prostředek (recurso de reposición) z důvodu, že vzhledem k tomu, že Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona uvedenou dohodu schválil a nařídil odvolání insolvenčního správce, musí být proveden výkon rozhodnutí v souladu s článkem 239 zákona o soudnictví v sociálních věcech (Ley Reguladora de la Jurisdicción Social).
- 21 Usnesením ze dne 3. ledna 2013 předkládající soud opravný prostředek zamítl s odůvodněním, že výše uvedené usnesení ze dne 13. listopadu 2012 je nadále platné vzhledem k tomu, že ještě nedošlo k ukončení reorganizačního plánu.
- 22 Emiliano Torralbo Marcos oznámil svůj úmysl podat odvolání (recurso de suplicación) proti tomuto usnesení ze dne 3. ledna 2013 k Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (nejvyšší soud Katalánska).

- 23 S ohledem na skutečnost, že E. Torralbo Marcos nepředložil potvrzení finančního úřadu o uhrazení soudních poplatků podle ley 10/2012, byl výše jmenovaný rozhodnutím ze dne 13. března 2013 vyzván, aby toto potvrzení předložil ve lhůtě pěti dnů.
- 24 Emiliano Torralbo Marcos podal proti tomuto rozhodnutí dne 22. března 2013 opravný prostředek (recurso de reposición), v němž v podstatě tvrdil, že nemá povinnost hradit tento soudní poplatek vzhledem k tomu, že zaprvé mu jakožto pracovníkovi a účastníkovi systému sociálního zabezpečení mělo být přiznáno právo na bezplatnou právní pomoc podle článku 2 písm. d) ley 1/1996 a zadruhé ley č. 10/2012 je neslučitelný s článkem 47 Listiny v tom, že vytváří nepřiměřenou překážku, jež je v rozporu se základním právem na účinnou soudní ochranu zaručenou posledně uvedeným článkem.
- 25 Předkládající soud se zabývá otázkou, zda je s článkem 47 Listiny slučitelná taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, jež ukládá zaměstnané osobě povinnost uhradit poplatek za podání odvolání v rámci řízení o výkonu rozhodnutí za tím účelem, aby se domohla rozhodnutí soudu, kterým bude určena platební neschopnost zaměstnavatele a které umožní tomuto pracovníkovi přístup k příslušné záruční instituci podle směrnice 2008/94.
- 26 Za těchto podmínek se Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (pracovní soud č. 2 v Terrasse) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Jsou ustanovení článku 1, čl. 2 písm. f), čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 2 písm. a), čl. 4 odst. 3, čl. 5 odst. 3, článků 6 a 7, jakož i čl. 8 odst. 1 a 2 [ley 10/2012] slučitelná s článkem 47 [Listiny], jestliže zaprvé neumožňují vnitrostátnímu soudu upravit výši soudních poplatků nebo zkoumat důvody přiměřenosti (pokud jde o důvody uložení těchto poplatků státem a o stanovenou výši těchto poplatků, která by mohla bránit přístupu k účinné soudní ochraně) pro účely osvobození navrhovatele od tohoto poplatku, zadruhé zohledňovat zásadu efektivity při uplatňování ustanovení unijního práva a zatřetí posoudit význam sporu pro účastníky řízení s přihlédnutím k daným okolnostem, přičemž úhrada soudních poplatků představuje podmínku pro projednání opravného prostředku ‚suplicación‘?
- 2) Jsou ustanovení článku 1, čl. 2 písm. f), čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 2 písm. a), čl. 4 odst. 3, čl. 5 odst. 3, článků 6 a 7, jakož i čl. 8 odst. 1 a 2 [ley 10/2012] slučitelná s článkem 47 [Listiny], jestliže se používají na taková zvláštní řízení, jako jsou řízení v oblasti sociálního práva, v níž bývá běžně uplatňováno unijní právo coby zásadní prvek vyrovnaného hospodářského a sociálního rozvoje v [Evropské unii]?
- 3) Může v souvislosti s předchozími otázkami takový soud, jako je předkládající soud, upustit od použití takové právní úpravy, jako je dotčená právní úprava, která zaprvé neumožňuje vnitrostátnímu soudu upravit výši soudních poplatků nebo zkoumat důvody přiměřenosti (pokud jde o důvody uložení těchto poplatků státem a o stanovenou výši těchto poplatků, která by mohla bránit přístupu k účinné soudní ochraně) pro účely osvobození od tohoto poplatku, zadruhé zohlednit zásadu efektivity při uplatňování ustanovení unijního práva a zatřetí posoudit význam sporu pro účastníky řízení s přihlédnutím k daným okolnostem, přičemž úhrada soudních poplatků představuje podmínku pro projednání opravného prostředku ‚suplicación‘“

K pravomoci Soudního dvora

- 27 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že v rámci řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU Soudní dvůr může provést výklad unijního práva pouze v mezích pravomocí, které jsou mu svěřeny (v tomto smyslu viz rozsudek McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, bod 51, jakož i usnesení Cholakova, C-14/13, EU:C:2013:374, bod 21, a Schuster & Co Ecologic, C-371/13, EU:C:2013:748, bod 14).

- 28 V tomto ohledu je třeba připomenout, že působnost Listiny je s ohledem na jednání členských států definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členskými státy, výhradně pokud uplatňují právo Unie (rozsudek Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 17).
- 29 Článek 51 odst. 1 Listiny potvrzuje ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (viz rozsudek Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 19, a usnesení Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, C-258/13, EU:C:2013:810, bod 19).
- 30 Pokud právní situace do působnosti unijního práva nespadá, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit (v tomto smyslu viz rozsudek Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 22; usnesení Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, bod 20; Dutka a Sajtos, C-614/12 a C-10/13, EU:C:2014:30, bod 15, jakož i Weigl, C-332/13, EU:C:2014:31, bod 14).
- 31 Je proto třeba zkoumat, zda právní situace, která vedla k věci v původním řízení, spadá do působnosti unijního práva.
- 32 V rámci projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vnitrostátní právní úprava dotčená v původním řízení obecně upravuje některé poplatky v oblasti výkonu spravedlnosti. Jejím cílem není provést ustanovení unijního práva. Mimoto unijní právo neobsahuje žádnou zvláštní právní úpravu dané oblasti, nebo právní úpravu, která by mohla tuto vnitrostátní právní úpravu ovlivnit.
- 33 Kromě toho se předmět původního řízení netýká výkladu ani použití jiného pravidla unijního práva, než jsou pravidla uvedená v Listině (obdobně viz usnesení Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, bod 21).
- 34 Mimoto na rozdíl od věci, v níž byl vydán rozsudek DEB (C-279/09, EU:C:2010:811) uváděný předkládajícím soudem, která se týkala žádosti o právní pomoc v rámci řízení o určení odpovědnosti státu podané podle unijního práva, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že soudní poplatky dotčené v původním řízení se týkají podání opravného prostředku „suplicación“ směřujícího proti výše uvedenému usnesení ze dne 3. ledna 2013, kterým předkládající soud zamítl návrh na výkon rozhodnutí, jehož předmětem je dohoda o urovnání sporu, podaný E. Torralbem Marcosem na základě vnitrostátního práva, a sice článku 239 zákona o soudnictví v sociálních věcech.
- 35 Předkládající soud uvádí, že konečným cílem právních kroků podniknutých E. Torralbem Marcosem je dosáhnout plnění ze strany Fogasa v případě platební neschopnosti společnosti Korota v souladu s článkem 3 směrnice 2008/94.
- 36 Je nicméně nutno konstatovat, že v současné fázi původního řízení nespadá dotčená situace do působnosti této směrnice ani obecně do působnosti unijního práva.
- 37 Jak totiž uvedla Evropská komise, ze znění čl. 2 odst. 1 směrnice 2008/94 vyplývá, že otázka, zda je zaměstnavatel považován za platebně neschopného ve smyslu této směrnice, je věcí vnitrostátního práva, jakož i rozhodnutí či zjištění příslušného vnitrostátního orgánu.
- 38 I když je pravda, že v červnu 2008 byla Korota podle údajů obsažených v předkládacím rozhodnutí v úpadku, toto rozhodnutí neobsahuje žádnou konkrétní informaci, která by umožňovala učinit závěr, že tento podnik je v současné fázi původního řízení podle příslušných ustanovení španělského práva v platební neschopnosti.

- 39 Z prohlášení předkládajícího soudu, podle kterého je cílem opravného prostředku E. Torralby Marcose, kterým se domáhá výkonu rozhodnutí, jehož předmětem je dohoda o urovnání sporu, dospět k rozhodnutí soudu, kterým bude určena platební neschopnost společnosti Korota, naopak vyplývá, že tento podnik není v této fázi považován podle španělského práva za platebně neschopný.
- 40 Skutečnost, že se E. Torralbo Marcos snaží podniknutými kroky podle prohlášení předkládajícího soudu dosáhnout takového určení platební neschopnosti, aby v jeho prospěch mohlo být plněno ze strany Fogasa v souladu s článkem 3 směrnice 2008/94, nestačí k tomu, aby byl učiněn závěr, že situace dotčená v původním řízení spadá v této fázi řízení do působnosti této směrnice, a řídí se v důsledku toho unijním právem.
- 41 Je ještě třeba uvést, že podle informací poskytnutých předkládajícím soudem uvedený soud výše uvedeným usnesením ze dne 3. ledna 2013, které je předmětem opravného prostředku „suplicación“ podaného E. Torralbem Marcosem, odmítl vyhovět návrhu posledně jmenovaného na výkon rozhodnutí, jehož předmětem je dohoda o urovnání sporu, v podstatě z důvodu, že provedení tohoto výkonu závisí na rozhodnutí příslušného obchodního soudu, u kterého měl E. Torralbo Marcos na základě výzvy soudu uplatnit své nároky.
- 42 Tímto usnesením není dotčena otázka platební neschopnosti společnosti Korota ani případného práva dotčené osoby na úhradu nesplacených sociálních pohledávek příslušnou záruční institucí v souladu se směrnicí 2008/94 v případě určení, že je Korota v platební neschopnosti, podle příslušných vnitrostátních ustanovení.
- 43 Z výše uvedených úvah vyplývá, že právní situace, která vedla k věci v původním řízení, nespadá do působnosti unijního práva. Soudní dvůr tedy nemá pravomoc k zodpovězení otázek položených Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa.

K nákladům řízení

- 44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Soudní dvůr Evropské unie nemá pravomoc k zodpovězení otázek položených Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (Španělsko) v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Podpisy.